

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

дисципліни

«Державне управління та прийняття зовнішньополітичних рішень»

рівень вищої освіти Другий (магістерський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»
(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії:
європеїстика», «Міжнародні відносини та регіональні
студії: сходознавство»
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова/ за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Розробник: СИЧОВА ВІКТОРІЯ ВІКТОРІВНА,
доктор наук з державного управління, професор,

2022/ 2023 навчальний рік

Теми, плани семінарських занять із дисципліни

Семінар 1. Державне управління у сфері зовнішньої політики. Національні інтереси у здійсненні зовнішньої політики держави

Питання для обговорення

1. Державне управління як системне суспільне явище. Функції державного управління. Державне управління у сфері зовнішньополітичної діяльності
2. Суб'єкти державного управління у сфері зовнішньої політики, їх особливості.
3. «Державний суверенітет» та «державні інтереси». Національні інтереси: класифікація, структура, побудова ієрархії.
4. Національна безпека: основні поняття та категорії, види, складові
5. Стратегії національної безпеки.

Теми доповідей

1. Управління закордонними справами як напрямок державного управління.
2. Співвідношення зовнішньої і внутрішньої політики держави.
3. Роль ідеології у формуванні основних засад зовнішньої політики держави: «Ізоляціонізм», «Солідаризм», «Ліберальний інтернаціоналізм», «Філософія виживання (Дипломатія виживання)», «Планетаризм».
4. Ресурси держави в зовнішній політиці: політико-дипломатичні, економічні, військові, правові, інформаційні.
5. Дипломатія як інструмент здійснення зовнішньої політики.
6. Організаційні можливості відповідних структур державного апарату при виборі альтернативних засобів досягнення зовнішньополітичних цілей.
7. Національні інтереси – визначальний елемент дипломатичної діяльності.
8. Структура національних цінностей України та їх взаємозв'язок з національними інтересами і цілями.
9. Головні чинники формування національних інтересів України.
10. Національна ідентичність як невід'ємний елемент національного інтересу.
11. Існуючі підходи до розробки стратегій з питань забезпечення національної безпеки.
12. Основоположні принципи міжнародної політики: баланс інтересів, баланс сил.
13. Досвід країн щодо стратегічного планування забезпечення національної безпеки.
14. Феномен небезпеки: природа, сутність.
15. Сучасні уявлення про безпеку
16. Проблема зміцнення міжнародної безпеки як домінанта сучасного світового політичного процесу.
17. Зовнішньополітичні інтереси держави у політичній, правовій, економічній, соціально-культурній й інших сферах.

Література:

1. Бондаренко К.В. Особливості державного управління закордонними справами. *Право і суспільство*. 2014. № 5. С. 63–67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2014_5_14
2. Власов В. Європейський досвід державного управління міжнародними зв'язками регіонів. *Державне управління та місцеве самоврядування*: Зб. наук. пр. 2011. Вип. 4(11). URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_04\(11\)/11vvgppa.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_04(11)/11vvgppa.pdf)
3. Власов В. Європейський досвід реалізації політики з регулювання міжнародних зв'язків регіонів: політико–правовий аналіз. *Гілея*: наук.вісн. 2015. Вип 94. С. 342–346
4. Зленко А. Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України : підруч. / за ред. В.А. Манжоли. Київ: Видав.-поліграф. центр "Київський університет", 2008. 379 с.
5. Ілюк Т.В. Проблеми національної безпеки в контексті гібридної війни: гуманітарний аспект російської агресії. URL: http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2018/10/blog-post_18.html
6. Інтереси державні / Ковбасюк Ю.В., Ткачук Р.Л. *Енциклопедія державного управління* : у 8 т. / наук.-ред. Кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. Національна академія державного управління при Президентові України. – К. : НАДУ, 2011. Т. 1: Теорія державного управління / наук.-ред. Кол.: В. М. Князев (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) [та ін.]. 2011. С. 269 – 270.
7. Інтереси національні / Ковбасюк Ю.В., Ситник Г.П. *Енциклопедія державного управління*: у 8 т. / наук.-ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. Національна академія державного управління при Президентові України. – Київ: НАДУ, 2011. Т. 1: Теорія державного управління / наук.-ред. кол.: В. М. Князев (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) [та ін.]. 2011. С. 270–271.
8. Конституція України: Закон України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 № (із змінами внесеними згідно із Законами ... № 2680-VIII від 07.02.2019. *Відомості Верховної Ради*. 2019. № 9. Ст. 50
9. Одінцова Г.С., Дзюнзюк В.Б., Мельтюхова Н.М. та ін. Теорія та історія державного управління : навч. посіб. Київ: Видав. дім «Професіонал», 2008. 288 с.
10. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року № 2411-VI із змінами, внесеними згідно із законами № 2469-VIII від 21.06.2018. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17_2
11. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст.241
12. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підруч. Київ: НАДУ, 2012. 544 с. URL: ktpu.kpi.ua/wp-content/.../Derzhavne-upravlinnya-u-sferi-natsionalnoyi-bezpeki.pdf
13. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.: Л.В. Губерський (голова) та ін. Київ: Знання України, 2004. Т. 1.

14. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: підруч. Київ: LAT і К, 2015. 478 с.

15. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: Сайт. URL доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/554>

Семінар 2. Аналітичне забезпечення державного управління у сфері зовнішньої політики. Теоретичні підходи до дослідження прийняття зовнішньополітичних рішень

Питання для обговорення

1. Інформаційне-аналітичне забезпечення: сутність, мета, завдання, основні види документів.

2. Структурний механізм державного управління у сфері зовнішньої політики (Міністерства закордонних справ, дипломатичних представництв), функції. Суб'єкти та об'єкти стратегічного аналізу.

3. Паспорт загрози національній безпеці: призначення, структура.

4. Основні напрями в області політичного аналізу міжнародних відносин.

5. Зовнішньополітичне рішення: сутність, значення, специфіка у порівнянні з іншими типами управлінських рішень.

6. Теорія прийняття зовнішньополітичних рішень: бюрократична теорія, концепції та теорії психологічних досліджень, комп'ютерне моделювання зовнішньополітичного процесу та процесів прийняття зовнішньополітичних рішень, теорія експертних оцінок.

7. Класифікація моделей і стратегій прийняття зовнішньополітичних рішень.

8. Суб'єкт прийняття зовнішньополітичних рішень як структурне поєднання державних інституцій на посадових осіб.

Теми доповідей, повідомлень:

1. Теоретичний та прикладний рівень політичного аналізу. Порівняльні дослідження зовнішньої політики (comparative foreign policy).

2. Політичний аналіз: як «public policy analysis» і як «politic alanalysis». Аналіз зовнішньої політики (Foreign Policy Analysis, FPA).

3. Аналіз зовнішньої політики як науковий напрям.

4. Динамічний вимір системного аналізу зовнішньої політики.

5. Зовнішньополітична доктрина як теоретико-методологічний рівень зовнішньої політики держави.

6. Еволюція зовнішньополітичних доктрин.

7. Зовнішньополітична тактика держави.

8. Зовнішня політика в суспільствах перехідного періоду.

9. Теоретичні підходи дослідження прийняття зовнішньополітичних рішень: раціонального вибору, психологічний, інституційний, інтераціоналістичний, системний, структурно-функціональний.

10. Специфіка сфери прийняття зовнішньополітичних рішень.

11. Інституційний підхід до дослідження прийняття зовнішньополітичних рішень.

12. Структурно-функціональний підхід до дослідження прийняття зовнішньополітичних рішень.

13. Моделі та стратегії прийняття зовнішньополітичних рішень.
14. Соціально-гуманітарні методи в аналізі зовнішньої політики.
15. Експлікативні методи: контент-аналіз, івент-аналіз, когнітивне картування, метод індикаторів та статистичні методи.
16. Конструктивні методи: експеримент, системний метод, математичне моделювання.
17. Прогнозні методи: метод Дельфі, побудова сценаріїв, «мозкового штурму».
18. Методи мережевого аналізу при прийнятті політичних рішень в міжнародних відносинах.
19. Концептуальні основи державно-управлінської аналітики у сфері зовнішньої політики
20. Підготовка аналітичних і прогнозних матеріалів із актуальних проблем стану й розвитку управлінського об'єкта.
21. Розробка ситуаційних моделей вирішення перспективних проблем.
22. Оперативне одержання оптимального обсягу інформації в непередбачених і надзвичайних ситуаціях.
23. Інформаційно-технологічний і кадровий аспекти аналітики. Класифікація основних різновидів аналітики.
24. Поняття зовнішньополітичного механізму. Стратегічний аналіз і прогнозування зовнішньополітичних процесів.
25. Зовнішньополітичний аналіз в структурі органів управління.
26. Аналітичні центри: «фабрики думки».
27. Роль «акторів поза суверенітетом» у реалізації зовнішньополітичного курсу держави.

Література:

1. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення: навч. посіб. Київ: ВПЦ АМУ, 2012. 344 с.
2. Бакуменко В.Д. Формування державноуправлінських рішень: проблеми теорії методології, практики: моногр. Київ: Вид-во УАДУ, 2000. 328 с.
3. Головченко В.І. Прийняття зовнішньополітичних рішень в США: теорія й практика. *Актуальні проблеми міжнар. відносин*. 2013. Вип. 116 (Ч. I). С. 15–21. URL: journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/download/2012/1775
4. Жовква І.І. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні : навч.-метод. посіб. Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. 104 с.
5. Зленко А. Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України : підруч. / за ред. В.А. Манжоли. Київ: Видав.-поліграф. центр "Київський університет", 2008. 379 с.
6. Катренко А.В., Пасічник В.В. Теорія прийняття рішень. Київ, 2009. 440 с.
7. Мацях М. Наукові дослідження у сфері прийняття рішень у сфері зовнішньої політики. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/intrel/article/view/2353/2409>
8. Міжнародні організації: навч. посіб. / За ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Логвінової Н.С. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 223 с.

9. Новакова О.В, Пашина Н.П. Аналіз державної політики: навч. посіб. Луганськ, 2013. Тема. 16. Прийняття рішень у зовнішній політиці.
10. Панченко Ж.О. Теорія прийняття політичних рішень у міжнародних відносинах: основні методологічні підходи та концептуальні моделі. URL: <http://vmv.kyumu.edu.ua/v/p07/panchenko.pdf>
11. Положення про Міністерство закордонних справ України: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 281 . URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%B>
12. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року № 2411-VI із змінами, внесеними згідно із законами № 2469-VIII від 21.06.2018. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17_2.
13. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст.241.
14. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України 5 березня 1998 року № 183/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 35. Ст. 237.
15. Про Службу зовнішньої розвідки України: Закон України від 1 грудня 2005 року № 3160-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 8. Ст. 94.
16. Седляр Ю.О. Еволюція аналізу зовнішньої політики як наукового напрямку. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2010. Вип. 93 (Ч. II). С. 43–50. URL: <https://studfiles.net/preview/6343761/>
17. Сергеев В. С. Теорія прийняття рішень у міжнародних відносинах: сутність та процес становлення. *Вісник Дніпропетровського Університету*. 2016. № 5. Сер: Політологія. С. 4-10.
18. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підруч. Київ: НАДУ, 2012. 544 с. URL: kpu.kpi.ua/wp-content/.../Derzhavne-upravlinnya-u-sferi-natsionalnoyi-bezpeki.pdf
19. Стецюк Н. М. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навч.-метод. посіб. для підготовки фахівців напряму 0302 “Міжнародні відносини”, зі спеціальності “Міжнародні відносини” освітньо-кваліфікаційного рівня 7.030201 “Спеціаліст” (денна форма навчання). Івано-Франківськ, 2013. 53 с.
20. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. /Редкол.: Л.В. Губерський (голова) та ін. Київ: Знання України, 2004.

Семінар 3. Механізм і процес прийняття зовнішньополітичних рішень. Моделі та рівні прийняття зовнішньополітичних рішень

Питання для обговорення

1. Середовище формування зовнішньополітичних рішень. Процес зовнішньополітичної діяльності суб'єктів.
2. Механізм формування зовнішньої політики та прийняття зовнішньополітичних рішень
3. Стадії та етапи прийняття зовнішньополітичних рішень
4. Міжнародна криза та її характерні ознаки.
5. Прийняття зовнішньополітичних рішень в умовах кризи: складність, ризик, невизначеність та багатозначність.

6. Моделі прийняття зовнішньополітичних рішень.
7. Рівні вироблення та прийняття зовнішньополітичних рішень (індивідуальний і бюрократичний, глобальний і регіональний).
8. Фази та стадії процесу прийняття зовнішньополітичних рішень.

Теми повідомлень:

1. Середовище формування зовнішньополітичних рішень.
2. Поля зовнішньополітичних взаємодій суб'єктів.
3. Міжнародні конфлікти: політичні, економічні та ідеологічні, локальні, регіональні та глобальні; двосторонні, багатосторонні та коаліційні.
4. Міжнародна криза та її характерні ознаки.
5. Класифікація криз у концепції Р. Лебова.
6. Тривимірна характеристика криз у концепції С. Германа.
7. Кризові ситуації та специфіка дій політичних осіб та центрів прийняття політичних рішень.
8. Прийняття зовнішньополітичних рішень в умовах кризи: складність, ризик, невизначеність та багатозначність.

Література:

1. Беззуб'як М. Аналітичний потенціал зовнішньополітичної діяльності URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19876/41-Bezzubyak2.pdf?sequence=1>
2. Власов Г. Зміст і механізми зовнішньої політики сучасної держави. URL: journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/download/2570/2279
3. Головченко В.І. Прийняття зовнішньополітичних рішень в США: теорія й практика. *Актуальні проблеми міжнар. відносин*. 2013. Вип. 116 (Ч. I). С. 15–21. URL: journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/download/2012/1775
4. Жовква І.І. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні : навч.-метод. посіб. Кв]d: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. 104 с.
5. Жовква І.І. Стадії процесу прийняття зовнішньополітичних рішень. *Наук. вісн. Академ. муніцип.упр.* Сер.: Управління. 2013. Вип. 3. С. 113–120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_upravl_2013_3_17
6. Зовнішня політика України результати 2018 року та перспективи на 2019 рік. URL: <http://www.icps.com.ua/zovnishnya-polityka-ukrayiny-rezultaty-2018-roku-ta-perspektyvy-na-2019-rik/>
7. Максак Г. Експертна дипломатія як складова історії успіху зовнішньої політики. Українська призма. URL: http://fes.kiev.ua/n/cms/fileadmin/upload2/prism_diplomacy_maksak_ukr.pdf
8. Мацяк М. Наукові дослідження процесу прийняття рішень у сфері зовнішньої політики держави. *Вісник Львів. ун-ту*. 2016. Вип. 26. С. 89 – 96. Сер. Міжнар. відносини
9. Національна безпека і оборона /Центр Разумкова. №1-2, 2019. URL: http://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD177-178_2019_ukr.pdf

10. Одінцева Г.С. Дзюнзюк В.Б., Мельтюхова Н.М. Теорія та історія державного управління : навч. посіб. Київ: Видав. дім «Професіонал», 2008. 288 с.

11. Семенченко А. І. Механізм антикризового стратегічного управління в сфері національної безпеки, 2008 р. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/7535/12-Semenchenko.pdf?sequence=1>

12. Сергеев В. С. Теорія прийняття рішень у міжнародних відносинах: сутність та процес становлення. *Вісник Дніпропетровського Університету*. 2016. № 5. Сер: Політологія. С. 4 – 10.

13. Українська призма: Зовнішня політика 2017: Аналітичне дослідження / ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. Київ, 2018. 232 с. URL: http://prismua.org/wp-content/uploads/2018/04/A5-prizma2017_ua_finish.pdf

14. Юськів Х. Специфіка криз у середовищі міжнародних взаємодій ХХ – першої чверті ХХІ ст. *Вісник Львівського університету*. Серія міжнародні відносини. 2015. Вип. 36. Ч. 3. С. 140-147.

Семінар 4. Організаційно-правовий механізм державного управління у сфері зовнішньої політики України. Механізми імплементації зовнішньополітичних рішень у державному управлінні

Питання для обговорення

1. Організаційно-правовий механізм державного управління у сфері зовнішньої політики України: сутність, визначення.

2. Правовий механізм державного управління у сфері зовнішньої політики України

3. Організаційний механізм державного управління у сфері зовнішньої політики України. Суб'єкти державного управління у сфері закордонних справ

4. Імплементація, механізм імплементації норм міжнародного права: сутність понять

5. Моделі імплементації зовнішньополітичних рішень.

6. Механізми імплементації зовнішньополітичних рішень в державному управлінні України.

7. Механізми імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом в державному управлінні України.

Теми доповідей

1. Суб'єкти зовнішніх зносин в Україні.

2. Суб'єкти державного управління у сфері закордонних справ в Україні.

3. Значення роботи закордонних органів держави для її зовнішньополітичної діяльності.

4. Міжнародні нормативно-правові акти, що регулюють зовнішньополітичну діяльність України.

5. Нормативно-правове регулювання діяльності Міністерства закордонних справ України.

Література:

1. Бакуменко В.Д., Руденко О.М., Туча В.В. Механізми імплементації політичних рішень в державному управлінні: монографія. Київ: АМУ, 2015. 184 с.
2. Бондаренко К.В. Особливості державного управління закордонними справами. *Право і суспільство*. 2014. № 5. С. 63–67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2014_5_14
3. Бочар І. В. Концепція «human security» у Північній Америці. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/4057>
4. Гнидюк Н., Павлюк С. Наближення законодавства України до права ЄС відповідно до Угоди про асоціацію: між правовими зобов'язаннями та аналізом політики? Київ, 2016. 41 с. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29067.pdf>
5. Європейський Союз: від ідеї до імплементації. Практикум / Упоряд.: М.К. Кеда та ін.: навч.-метод. посіб. Чернігів: Десна Поліграф, 2017. 616 с
6. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року: Закон України Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2222-IV від 08.12.2004, ВВР, 2005, № 2, ст.44; № 2680-VIII від 07.02.2019, ВВР, 2019, № 9, ст.50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
7. Коровайко А.О. Адміністративно-правове регулювання державного управління у галузі закордонних справ в Україні : автореф. дис...канд.юр.н., за спеціальн. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Одеса, 2018. 28 с.
8. Новакова О.В., Пашина Н.П. Аналіз державної політики: навч. посіб. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. 216 с.
9. Одінцова Г.С. Теорія та історія державного управління : навч. посіб. / Г.С. Одінцова, В.Б. Дзюнзюк, Н.М. Мельтюхова та ін. Київ: Видав. дім «Професіонал», 2008. 288 с.
10. Положення про Міністерство закордонних справ України: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 281. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%B>
11. Про дипломатичні ранги України: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/253-15>
12. Про дипломатичну службу: Закон України від 7 червня 2018 року № 2449-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 26. Ст. 219.
13. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року № 2411-VI, із змінами, внесеними згідно із Законами № 2469-VIII від 21.06.2018, ВВР, 2018, № 31, ст.241. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17_2
14. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 N 1906-IV, із змінами, внесеними згідно із Законом N 1323-VII (1323-18) від 05.06.2014. *Відомості Верховної Ради*. 2014. N 34. Ст. 1166.
15. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 31. Ст. 241.
16. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України/ *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 35. ст. 237.
17. Про Службу зовнішньої розвідки України: Закон України. *Верховної Ради України*. 2006. № 8. ст. 94.

18. Стратегія національної безпеки України: затверджена Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/287/2015#n14>

19. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни»: Затверджено Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>

20. Угода про партнерство і співробітництво між Європейським Союзом та Україною від 16.06.1994 р. Представництво Європейської Комісії в Україні, 1994.

21. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 27 червня 2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

22. Федорчак О. Класифікація механізмів державного управління. *Демократичне врядування: наук.вісн.* 2008. Вип.1. URL: http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnik/fail/O_Fedorchak.pdf

23. Федчишин С. А. До визначення поняття «управління закордонними справами» (адміністративно-правовий аспект). *Державне управління та місцеве самоврядування: тези XII Міжнар. наук. конгр. (м.Харків, 29 берез. 2012 р.)*. Харків: Магістр, 2012. С. 149-151. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/1166/1/Fedchishin_1.pdf

24. Ясуник Л.І. Поняття, завдання та значення управління закордонними справами. *Наше право*. 2013. № 10. С. 62-67.

Семінар 5. Державне управління забезпеченням національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері. Стратегічне партнерство в зовнішньополітичній практиці України

Питання для обговорення

1. Національна безпека України: сутність, складові. Національна безпека України та загрози їй у зовнішньополітичній сфері

2. Система національної безпеки. Система органів державного управління забезпеченням нацбезпеки України

3. Нормативно-правова база державного управління забезпеченням національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері: Закон України «Про національну безпеку України», Стратегія національної безпеки України

4. «Стратегічне партнерство», «важливе партнерство», «пріоритетне партнерство»: мета, сутність.

5. Моделі стратегічного партнерства

6. Розвиток стратегічного партнерства в зовнішній політиці України

7. Стратегічне партнерство у двосторонній дипломатії України:

- відносини Україна-США;
- відносини Україна – Польща
- відносини Україна – Туреччина
- відносини Україна – Німеччина

8. Стратегічне партнерство у відносинах України з міжнародними організаціями

Теми доповідей

1. Загрози національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері.
2. Пріоритетні напрями удосконалення державно-правових механізмів реалізації політики забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері.
3. Функції і засоби контррозвідки.
4. Сутність методу дезінформації.
5. Відносини із США у двосторонній дипломатії України.
6. Відносини із Польщею у двосторонній дипломатії України
7. Відносини із Німеччиною у двосторонній дипломатії України.
8. Особливості стратегічного партнерства України.

Література:

1. Аналітична записка / Дипломатична академія України імені Геннадія Удовенка при МЗС. URL: <http://da.mfa.gov.ua/tag/analitichna-zapyska/>
2. Артёмов І. Артёмова А. Правові та зовнішньополітичні засади національної безпеки України: актуальні аспекти. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/16593>
3. Бжезинський З. Велика шахівниця. Американське панування та його геостратегічні імперативи. Львів ; Івано-Франківськ: Лілея - НВ, 2000. 236 с.
4. Борисова О.В. Зовнішня політика України: навч. посіб, Луганськ: Вид-во ДЗ «Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка», 2010. 319 с.
5. Герасимчук В.Г. Стратегічне партнерство: принципи, інструментарій, ефективність. URL: economy.kpi.ua/files/files/10_kpi_2014.doc
6. Голобородько А.Ю. Цифрове стратегічне партнерство: навч. посіб. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2021. 288с. URL : https://dut.edu.ua/uploads/1_2212_29197489.pdf
7. Горбулін В.П., Качинський А.Б. Засади національної безпеки України. Київ: Інтертехнологія, 2009. 272 с.
8. Європейський проект та Україна: монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. Київ: НІСД, 2012. 192 с.
9. Жовква І.І. Інструмент стратегічного партнерства в зовнішній політиці України. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2007. Вип.13: Зовнішня політика і дипломатія: історичний та сучасний вимір. С. 79-89. URL: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2...
10. Жовква І.І. Моделі стратегічного партнерства. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. № 41, част. II. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2003. С. 32–38.
11. Жовква І.І. Стратегічне партнерство України. Теорія і практика. Київ: Євроатлантикінформ, 2006. 156 с. (Формування і реалізація державної політики управління процесами європейської та євроатлантичної інтеграції України).

12. Зарембо К. Стратегічні партнерства без стратегії, або Чому цей інструмент не працює на користь України. URL: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/panorama-dnya/strategichni-partnerstva-bez-strategiyi>

13. Зленко А. Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України: підруч. / за ред. В.А. Манжолі. Київ: Видав.-поліграф. центр "Київський університет", 2008. 379 с.

14. Ілюк Т.В. Проблеми національної безпеки в контексті гібридної війни: гуманітарний аспект російської агресії. URL: http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2018/10/blog-post_18.html

15. Міжнародні організації: навч. посіб. / за ред. В. М. Матвієнко. Київ: Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2005.

16. Міжнародні організації: навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, В.В. Ковалевського, Н.С. Логвінової. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 223 с.

17. Міністерство закордонних справ України / Офіційний сайт. URL: <https://mfa.gov.ua/ua>

18. Особливе партнерство України з НАТО. URL: <https://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations/nato>

19. Про міжнародні договори України: Закон України. *Відомості Верховної Ради*. 2004. № 50, ст. 540.

20. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст.241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>

21. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017р. № 2163-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45. Ст.403

22. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 5 березня 1998 року № 183/98-ВР, із змінами № 2646-VIII від 06.12.2018, *Відомості Верховної Ради України*, 2019, № 4, ст.32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80>

23. Річна національна програма співробітництва Україна – НАТО на 2016 рік : затверджено Указом Президента України від 12 лютого 2016 року № 45/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/45/2016>

24. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підруч. Київ: НАДУ, 2012. 544 с. URL: kpu.kpi.ua/wp-content/.../Derzhavne-upravlinnya-u-sferi-natsionalnoyi-bezpeki.pdf

25. Сіцинський А.С., Сіцинський Н.А. Пріоритетні напрями удосконалення державно-правових механізмів реалізації політики забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері. *Університетські наукові записки*. 2017. № 64. С. 96-115. URL: www.unz.km.ua

26. Сіцинський Н.А. Стратегічні пріоритети державного управління забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері в умовах військової агресії. *Інвестиції: практика та досвід*. № 19/2015. С. 93-96.

27. Стратегічне партнерство України. Аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/600/>

28. Стратегія національної безпеки України: затверджено Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

29. Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>

Семінар 6. Вплив міжнародних неурядових організацій та експертно-аналітичних структур на прийняття зовнішньополітичних рішень

Питання для обговорення

1. Міжнародні організації: ознаки, функції, класифікація
2. Міжнародні організації і суверенітет держави.
3. Роль міжнародних неурядових організацій та експертно-аналітичних структур у прийнятті зовнішньополітичних рішень
4. Експертна дипломатія як складова історії успіху зовнішньої політики.

Література:

1. Беззуб'як М. Аналітичний потенціал зовнішньополітичної діяльності. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19876/41-Bezzubyak2.pdf?sequence=1>

2. Максак Г. Експертна дипломатія як складова історії успіху зовнішньої політики. Київ. Сер.: Українська призма. 21 с.

3. Міжнародні організації: навч. посіб. / За ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Логвінової Н.С. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 223 с.

4. Міжнародні організації: навч. посіб. / За ред. В. М. Матвієнко. Київ: Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2005.

5. Новакова О. В., Пашина Н. П. Аналіз державної політики: навч. посіб. Луганськ, 2013. Тема 16.

6. Обрінська О.К. Неурядові організації у зовнішньополітичному механізмі США: автореф. дис...к.політ.н. за спец. 23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. Сімферополь, 2009. 21 с.

7. Пасічний Р. Неурядові релігійні (католицькі) організації та їх вплив на міжнародні політичні процеси. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2013. Вип. 25. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/21123/1/25-141-146.pdf>

8. Чекаленко Л. Д., Федуняк С.Г. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підруч. для студ. вищ. навч. закл. /за заг. ред. Л. Д. Чекаленко. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с. URL: <http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/fc8e7971-86e1-4de2-b69f-d23eef4d5c41.pdf>

9. Чекаленко Л. Д. Міжнародні організації і суверенітет держави. URL: http://www.niss.gov.ua/vydanna/panorama/issue.php?s=gpgs0&issue=2005_2

Семінар 7. Суб'єкти прийняття зовнішньополітичних рішень у міжрегіональному співробітництві в умовах глобалізації

Питання для обговорення

1. Поняття «регіон». Підходи до визначення поняття «регіон».

2. Суб'єкти прийняття зовнішньополітичних рішень у Харківській області.
3. Суб'єкти прийняття зовнішньополітичних рішень у міжрегіональному співробітництві в Харківській області, м. Харкові.
4. Європейський Союз (ЄС), НАТО, Співдружність незалежних держав: регіон впливу, мета створення, завдання, склад учасників.
5. Міста, мега-міста, «глобальні міста» як міжнародні актори.
6. Глобалізація. Трансконтинентальні або міжрегіональні мережі активності як основна риса глобалізації

Теми доповідей

1. Суб'єкти прийняття зовнішньополітичних рішень у міжрегіональному співробітництві в Харківській області, м. Харкові.
2. Європейський Союз (ЄС), НАТО, Співдружність незалежних держав: регіон впливу, мета створення, завдання, склад учасників
3. Глобалізація. Трансконтинентальні або міжрегіональні мережі активності як основна риса глобалізації

Література:

1. Бабінова О. Міжрегіональне співробітництво: зміст, форми, роль та проблеми реалізації в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування*: зб.наук.пр. Вип. 4(11)/2011. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnistvo/2011/2011_04\(11\)/11boopru.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnistvo/2011/2011_04(11)/11boopru.pdf)
2. Власов В. Європейський досвід державного управління міжнародними зв'язками регіонів: політико-правовий аспект. *Державне управління та місцеве самоврядування*: зб. наук.пр. Вип. 4(11). 2011. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnistvo/2011/2011_04\(11\)/11vvgppa.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnistvo/2011/2011_04(11)/11vvgppa.pdf)
3. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2004–2007) / Авт. кол.: С. В. Віднянський, О. М. Горенко, А. Ю. Мартинов (відп. ред.), В. В. Піскіжова. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2014. 394 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0013653>
4. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2014–2016). Авторський колектив: С.В. Віднянський, О.М. Горенко, А.Ю. Мартинов (відповідальний редактор), В.В. Піскіжова (відповід. секретар), Г.О. Харлан. Київ: Інститут історії України НАН України, 2017. 319 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0013653>.
5. Ільченко Н.М. транскордонне співробітництво в Україні: перспективи розвитку євро регіонів. *Державне будівництво*. 2012. № 2. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/2/21.pdf>
6. Їжа М., Кадук Н., Овчар О. Сучасні тенденції та перспективи розвитку міжрегіонального співробітництва. *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. Вип. 4. С. 3-6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2013_4_3
7. Крамаренко Р. М. Роль мегаполісів як суб'єктів міжнародних відносин. URL: <http://vestnikdnu.com.ua/archive/201372/kramarenko.html>
8. Малиновський В. Концептуалізація поняття «регіон». *Вісник Національної академії державного управління*. Вип.4/2012 URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2012-4-22.pdf>
9. Пасічний Р. Неурядові релігійні (католицькі) організації та їх вплив на міжнародні політичні процеси. *Українська національна ідея: реалії та*

- перспективи розвитку*. 2013. Вип. 25. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/21123/1/25-141-146.pdf>
10. Петров П. Ю. Стратегічне забезпечення транскордонного співробітництва. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 3 (107). С. 181-188. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20143\(107\)/sep20143\(107\)_181_PetrovPY.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20143(107)/sep20143(107)_181_PetrovPY.pdf)
11. Положення про Департамент економіки та міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації: Затверджене Розпорядження голови Харківської обласної державної адміністрації від 17.05.2018 р. № 332. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/431/43034/files/180517-01-11-zagal-332-rozp.pdf>
12. Про транскордонне співробітництво: Закон України від 24 червня 2004 року № 1861-IV, зі змінами від 04.09.2018 р. № 2515-VIII. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР). 2004. № 45. Ст.499
13. Стратегія розвитку Харківської області до 2020 р.: затверджена 05.03.2015 р. URL: https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/431/43045/files/new-563_SRR2020.pdf
14. Стратегія розвитку міста Харкова до 2020 року: Ухвалена рішенням 10 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 21.12.2016. URL: <http://www.city.kharkov.ua/assets/files/docs/zakon/strategy2411.pdf>
15. Федотова Ю.В. Глобальні міста як актори міжнародних відносин. *Сучасні тренди розвитку урбанізованих територій*: Матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет конф. / ХНУМГ імені О.М. Бекетова, Харків, 2019. URL: <https://ojs.kname.edu.ua/index.php/area/article/view/2256>
16. Хаустова М.Г. Феномен глобалізації та плюралізм її інтерпретації . *ФП*. 2013. № 4. URL: <http://dSPACE.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6291/1/haustova.pdf>
17. Циганкова Т.М., Гордеева Т.Ф. Міжнародні організації: навч. посіб.: 2е вид., перероб. і доп. Київ, 2001
18. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: підруч. Київ: LAT і К, 2015. 478 с.

Семінар 8 (одна година). Напрями реформування системи прийняття зовнішньополітичних рішень і дипломатичної служби України

Питання для обговорення

1. Реформування законодавчої бази у сфері зовнішніх зносин.
2. Дипломатична служба як особливий вид державного управління
3. Засади та напрями реформування дипломатичної служби України
4. Структурна перебудова Міністерства закордонних справ як ключової ланки в системі дипломатичної служби. Нова кадрова політика.
5. Перенесення центру прийняття рішень до дипломатів нижчого рівня.
6. Перехід від лінійної системи управління дипломатичною службою до функціональної.

Теми доповідей

1. Дипломатична служба як особливий вид державного управління
2. Правове регулювання дипломатичної служби України.

3. Міністерство закордонних справ як ключова ланка в системі дипломатичної служби. Нова кадрова політика.
4. Передумови реформування системи дипломатичної служби України
5. Перебудова системи міжінституційної взаємодії в системі забезпечення зовнішніх зносин.
6. Співпраця України з ООН та її спеціалізованими установами.
7. Координація державної політики в сфері європейської та євроатлантичної інтеграції. Проблеми і перспективи членства України в НАТО.
8. Запровадження стратегічного планування забезпечення національної безпеки.

Література

1. Європейський проект та Україна: монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. Київ: НІСД, 2012. 192 с.
2. Концепція реформування дипломатичної служби України / Василь Філіпчук. *Зовнішньополітичні акценти*. Спец. вип., Міжнародний центр перспективних досліджень. 14 липня 2015 р. URL: http://www.icps.com.ua/assets/uploads/files/FPI_spesial_test_20150714_ukr_edit_1193.pdf
3. Литвиненко О. В. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії. URL: <http://www.niss.gov.ua/book/Litv/index.htm> 20.
4. Положення про Міністерство закордонних справ України: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 281 . URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF>
5. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року № 2411-VI із змінами, внесеними згідно із законами № 2469-VIII від 21.06.2018. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17_2.
6. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017р. № 2163-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45. Ст. 403.
7. Про Службу зовнішньої розвідки України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 8. Ст. 94.
8. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України : підруч. Київ: LAT і К, 2015. 478 с.
9. Ціватий В. Зовнішня політика та дипломатія: майстерність і процес прийняття рішень. *Зовнішні справи*. 2013. № 8. С. 42–43.
10. Седляр Ю.О. Еволюція аналізу зовнішньої політики як наукового напрямку. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2010. Вип. 93 (Ч. II). С. 43–50. URL: <https://studfiles.net/preview/6343761/>
11. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підруч. Київ: НАДУ, 2012. 544 с.
12. Сіцінський Н.А. Стратегічні пріоритети державного управління забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері в умовах військової агресії. *Інвестиції: практика та досвід*. № 19/2015. С. 93-96.

13. Тараненко Г.Г Сучасні виклики зовнішньої політики України в контексті розвитку системи міжнародної безпеки. *Проблеми міжнародних відносин*. 2018. Вип.14. URL: <http://vmv.kyumu.edu.ua/>

14. Федуняк С. Кінець ілюзорній позаблоковості: зовнішньополітична орієнтація України у контексті Російської агресії. URL: www.bukvisnyk.cv.ua

15. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/ua>

16. Проблеми міжнародних відносин: зб. наук. пр. URL: <http://vmv.kyumu.edu.ua/>

Самостійна робота

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
	Теоретичні засади формування зовнішньополітичної стратегії держави та прийняття зовнішньополітичних рішень	Денна форма
1	<ol style="list-style-type: none"> 1. З'ясуйте, які існують проблеми класифікації чинників, що впливають на зовнішню політику? 2. Проаналізувати проблему дефіциту засобів впливу і зовнішнього потенціалу держави 	5
2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здійснити кореляцію поняття державних та національних інтересів у зовнішній політиці 2. Сформулювати основні погляди на концепцію «нації» та «національного інтересу». 3. Підготуйте есе на тему: Значення зовнішньополітичного прогнозування для національної безпеки держави 	5
3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Користуючись довідковою літературою підготувати глосарій основних понять та категорій аналізу зовнішньої політики 2. Дайте визначення поняттям: “стратегічний аналіз”, “ієрархічні процеси”, “динамічні системи” 3. Обґрунтуйте прикладний характер аналізу зовнішньої політики 4. Порівняйте сутність об'єктивної і суб'єктивної природи зовнішньої політики. 	5
4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити причини поєднання спрямовуючих та обмежуючих чинників у зовнішньополітичній доктрині 2. Сутність структурно-функціонального підходу до прийняття зовнішньополітичних рішень 	5
5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати етапи формування „фабрик думки”. 2. Проаналізувати класифікації „фабрик думки” та вплив дослідницьких наукових центрів на прийняття зовнішньополітичних рішень. 3. Назвати та охарактеризувати підходи до процесу прийняття зовнішньополітичного рішення. 4. Написати есе на тему: «Роль акторів «поза суверенітетом» у реалізації зовнішньополітичного курсу держави. 5. Здійсніть порівняльний аналіз повноважень парламентів та урядів провідних країн світу 	5
6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте світову кризу, викликану пандемією на коронавірус (COVID 19): ознаки, наслідки. 2. Охарактеризуйте наслідки епідемії на коронавірус (COVID 19) для України (ризики, загрози). 3. Подумайте, чи можна визначити позитивні наслідки цієї світової кризи? 4. Скласти таблицю з коаліцій у міжнародних відносинах за схемою: параметри часу, учасники, цілі, успішність реалізації 5. Виділити невійськові фактори сили в арсеналі держави. 6. Доведіть, що переконання у міжнародних відносинах є силовим засобом. 	5
7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснити сутність нормативно-прескриптивного та описивно-експлікативного підходів до процесу прийняття зовнішньополітичних рішень. 2. Охарактеризувати рівні вироблення зовнішньополітичних рішень (індивідуальний і бюрократичний). Пояснити переваги та недоліки кожного з них. 3. Охарактеризувати моделі прийняття зовнішньополітичного рішення 	5

	4. Охарактеризувати проблеми співвідношення впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на формування зовнішньої політики. Пояснити сутність теорії взаємопроникнення Дж. Розенау.							
	Разом по 1 розділу	35						
	Механізми прийняття державно-управлінських рішень у зовнішній політиці України							
8	<p>1. Назвіть основні функції Президента України в сфері зовнішньої політики</p> <p>2. З'ясуйте роль МЗС у формуванні зовнішньо-стратегічної дипломатії</p> <p>3. Підготуйте реферат на тему : Значення роботи закордонних органів держави для її зовнішньополітичної діяльності.</p> <p>Завдання 4. Складіть порівняльно-аналітичну таблицю «Повноваження гілок влади у формуванні зовнішньої політики України»</p> <table border="1" data-bbox="341 560 1273 712"> <thead> <tr> <th>Верховна Рада України</th> <th>Кабінет Міністрів України</th> <th>Президент України</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Ситуаційне завдання 2 5 грудня 1994 р. між Україною, США, Росією та Великою Британією була укладена міжнародна Угода про неядерний статус України – <i>Будапештський Меморандум</i> про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Угода містить пункти, що надають Україні гарантії її суверенітету та безпеки. Пізніше до цього документу приєдналися Франція (із застереженнями) та КНР. В умовах гібридної війни, яку веде проти України Російська Федерація, фактичний провал міжнародних гарантій територіальної цілісності та непорушності кордонів України в обмін на її добровільну відмову від ядерної зброї став серйозним фактором ерозії міжнародно-правової системи нерозповсюдження ядерної зброї та загрозою для всього комплексу проблем, пов'язаних із зазначеним Договором. <i>Прокоментуйте ситуацію. Який міжнародно-правовий статус має Будапештський меморандум? Чи є він складовою правового механізму державного управління у зовнішньополітичній сфері?</i></p>	Верховна Рада України	Кабінет Міністрів України	Президент України				5
Верховна Рада України	Кабінет Міністрів України	Президент України						
9	<p>1. Підготуйте есе на тему : Структура державного механізму як визначальний чинник механізму прийняття зовнішньополітичних рішень.</p> <p>2. Виділити невійськові фактори сили в арсеналі держави.</p> <p>3. Доведіть, що переконування у міжнародних відносинах є силовим засобом</p>	5						
10	<p>1. Суть генерування альтернатив у «широкому» та «вузькому» інтервалах умов та можливостей держави щодо забезпечення національної безпеки</p> <p>2. Які загрози військовій безпеці України потребують першочергового реагування з боку вищого керівництва держави?</p> <p>3. Основні завдання щодо вдосконалення стратегічного планування забезпечення національної безпеки України?</p> <p>4. Розкрийте динаміку загроз і алгоритм дій органів влади в ієрархічній послідовності загроз: потенційний виклик - реальний виклик.</p> <p>5. Розкрийте динаміку загроз і алгоритм дій органів влади в ієрархічній послідовності загроз: потенційна загроза - реальна загроза. 6</p> <p>6. Розкрийте динаміку загроз і алгоритм дій органів влади при реальній небезпеці для реалізації життєво важливих національних інтересів</p>	6						
11	<p>1. Які особливості зниження невизначеності, що є наслідком відсутності достовірних даних?</p> <p>2. Проаналізувати розвиток та еволюцію співпраці Україна-НАТО;</p> <p>3. Детально ознайомитися з документною базою, що регламентує співпрацю України з НАТО, та визначити її найважливіші моменти.</p> <p>4. Спрогнозувати, за яких умов можливе відновлення розширеного діалогу України з НАТО.</p> <p>5. Запропонувати напрями подолання обмеженості можливостей України брати участь у формуванні європейської системи безпеки і оборони</p>	6						

12	1. Які функції Європейського Союзу надавалися згідно з Маастрихтським договором? 2. Визначити етапи поглиблення економічної інтеграції, що пройшов Європейський Союз? Доведіть, у чому виявляється економічний ефект від інтеграції країн ЄС? 3. У чому полягає проблема співвідношення національного суверенітету й наднаціонального управління в ЄС? 4. Написати есе на тему: «Роль акторів «поза суверенітетом» у реалізації зовнішньополітичного курсу держави	6
13	1. З'ясуйте роль акторів «поза суверенітетом» у реалізації зовнішньополітичного курсу держави на регіональному рівні 2. З'ясуйте та обґрунтуйте, які суб'єкти сьогодні залучаються для здійснення психологічного тиску на керівництво держави при прийнятті стратегічних рішень? 3. Розкрийте динаміку загроз і алгоритм дій органів регіональної влади при реальній небезпеці для реалізації життєво важливих національних інтересів	6
14	1. Пояснити, які закони та інші засадничі документи, що регламентують діяльність органів влади у сфері зовнішньої політики, потребують оновлення та чому. 2. Запропонуйте зміни в інституційній частині реформи публічного управління у сфері зовнішньополітичних відносин. 3. Пояснити, якої структурної перебудови потребує Міністерство закордонних справ як ключова ланка в системі дипломатичної служби.	6
Разом по 2 розділу		40
Курсова робота		30
Усього годин		105

Самостійна робота призначена для студентів, які вивчають і пізнають основні теоретичні та практичні засади дисципліни «Державне управління та прийняття зовнішньополітичних рішень». Виконана самостійна робота дозволить підготувати фахівців у сфері прийняття зовнішньополітичних рішень. Отримані знання дозволять аналізувати та прогнозувати зовнішньополітичні процеси, аргументувати та науково обґрунтовувати необхідність застосування певних стратегій при прийнятті зовнішньополітичних рішень. Набуття практичних навичок дозволить виявляти та вирішувати проблеми в управлінні закордонними справами, застосовувати наукові підходи в сфері професійної діяльності.

Самостійна робота студента полягає в підготовці навчально-дослідних завдань (доповідей, завдань для самостійної роботи) за запропонованою/обраною тематикою для розкриття основних теоретичних положень теми та застосування набутих практичних навичок. У роботі студент має розкрити основні категорії понятійного апарату, застосовуючи енциклопедії та словники, провести порівняльний аналіз із іншими практиками, застосувати різні підходи та зробити відповідні висновки щодо застосування вивченого на практиці. Обов'язково студент має вказати на джерела літератури, якими користувався, по тексту зробити посилання та оформити у відповідності вимог.

Виконана самостійна робота студента буде обговорюватись в аудиторії та оцінена. Якщо підготовлена робота відповідатиме вимогам, її можна рекомендувати до участі у наукових / науково-практичних конференціях, семінарах. Самостійна робота має такі ознаки:

- обґрунтована політична та наукова актуальність;
- структурованість, розкриті теоретична й практична складові;
- певні елементи новизни та наукова, навчальна й практичну спрямованість і значимість за досліджуваним напрямком;
- аргументовані висновки;
- демонструвати достатню компетентність студента в розкритті питань, що досліджуються. Обов'язковою умовою є презентація.

Міністерство освіти и науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

Курсова робота

з дисципліни «Державне управління та прийняття зовнішньополітичних
рішень»

Державне управління забезпеченням національної безпеки України

(тема)

Студента(-ки) 1 курсу групи УКЄ-51
спеціальності «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні
студії»

(ПІБ)

Керівник: проф. Сичова В.В.
(посада, ПІБ)

Кількість балів _____

Члени комісії

(підпис)

(ПІБ)

(підпис)

(ПІБ)

(підпис)

(ПІБ)

Харків – 2023

Курсова робота

Курсова робота з дисципліни «Державне управління та прийняття зовнішньополітичних рішень» має містити:

Загальний обсяг курсової роботи – 25–30 сторінок

Текст курсової роботи набирається на комп'ютері на стандартних аркушах формату А4 (210*297 мм). Поля: з лівого боку – 30 мм, з правого – 15 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Абзацний відступ повинен бути скрізь однаковий – 1,25 см. Друкування тексту проводиться на одній стороні аркушу. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт, інтервал 1,5. Сторінки роботи нумеруються наскрізно (номер сторінки, крім титульного аркушу, у правому верхньому куті аркуша).

Курсова робота з дисципліни «Державне управління та прийняття зовнішньополітичних рішень» має містити:

Загальний обсяг курсової роботи – 25–30 сторінок

-Титульну сторінку (1 стор.)

-Зміст (1 стор.)

-Вступ (до 5 стор.)

-Основну частину: 2 розділи по 7-9 стор. (15-18 стор.)

-Висновки (3 стор.)

-Список використаних джерел (20) (друковані книги та інтернет-ресурси), правильний бібліографічний опис книг і інтернет-ресурсів.

Оцінка захисту курсової складається з наступного:

текст – 10-20 балів,

публічний захист – 5-10 балів.

-Відповідність виконаної роботи назві, меті та завданням.

-Актуальність обраної теми (політична, наукова).

-Аргументація всіх основних положень.

- Логічність структури тексту

- Самостійність висновків.

-Правильне письмове оформлення курсової роботи, списку літератури.

-Прогнозування шляхів вирішення поставлених проблем в цілому і вибудовування перспектив подальшої роботи над темою.

- Культура виступу (логічність побудови виступу; вільне володіння матеріалом; мовленнєва культура, комунікативна компетентність, володіння аудиторією).

Порядок захисту курсової роботи

Курсова робота, виконана у відповідності зі встановленими вимогами, представляється на кафедру, за якою вона виконана, студентами денного відділення і на заочне відділення студентами цього відділення.

У встановлений кафедрою термін студент має захистити курсову роботу. Здійснюється публічний захист курсової роботи у комісії, визначеній кафедрою. Публічний захист курсової роботи передбачає доповідь студента тривалістю до 10 хв.

У тексті своєї доповіді (виступу) при захисті роботи студент повинен відобразити наступні моменти: обґрунтування вибору теми роботи; мета роботи; структура роботи, основні результати, отримані в ході роботи, висновки, перспективи дослідження.

У процесі захисту студент може використовувати презентацію (заздалегідь заготовлені схеми, графіки, діаграми). При захисті роботи студенту необхідно мати при собі: перевірену курсову роботу (з усунутими зауваженнями); текст свого виступу при захисті курсової роботи; залікову книжку. Після виступу студенту можуть бути задані додаткові запитання, пов'язані зі змістом курсової роботи, відповіді на які впливають на остаточну оцінку.

Без оцінки (балів) за курсову роботу студент не допускається до іспиту з дисципліни.

Підсумкова оцінка:

Оцінка «**25-30 балів**» виставляється, якщо студент демонструє блискуче володіння проблемою дослідження, логічно, послідовно й аргументовано відстоює її зміст, докладно, вичерпно відповідає на всі додаткові запитання, оформлення роботи відповідає всім вимогам.

Оцінка «**15-24**» виставляється, коли студент демонструє високий рівень володіння проблемою дослідження, логічно, послідовно і аргументовано відстоює її концептуальний зміст, але при відповідях на додаткові питання відчуває труднощі. Та ж оцінка може бути виставлена і коли комісія відзначає незначні прогалини у професійній підготовці студента або виявляє в тексті роботи невеликі порушення.

Оцінка «**6-14**» виставляється в тих випадках, коли студент демонструє достатньо (або відносно) добре володіння проблемою дослідження, логічно, послідовно й аргументовано відстоює її концептуальний зміст, але при відповідях допускає помилкові твердження, або у тексті виявляються порушення при оформленні наукового апарату роботи, стилістичні та інші погрішності.

Оцінка до «**5 балів**» виставляється у випадках, коли виявляється несамотійність виконання роботи, некомпетентність у досліджуваній проблемі, невмінні обґрунтовувати висновки, аргументовано відповідати на питання при захисті курсової роботи, неохайному, із порушеннями її оформленні. Робота не зараховується, повертається на доопрацювання.

Рекомендований перелік тем курсових робіт

1. Національні інтереси України в умовах євроінтеграції.
2. Національні цінності України / іншої держави та їх взаємозв'язок із національними інтересами та цілями.
3. Система національної безпеки України / іншої держави.
4. Ієрархія та класифікація небезпек національним інтересам України / іншої держави .
5. Організаційно-правовий механізм державного управління у сфері зовнішньої політики України /іншої держави.
6. Механізми імплементації зовнішньополітичних рішень у державному управлінні України.
7. Державна політика з питань національної безпеки та оборони у країнах-членах Європейського Союзу.
8. Державна політика національної безпеки України / іншої держави.
9. Стратегічне управління у сфері національної безпеки.

10. Державне управління забезпеченням національної безпеки України / іншої держави у зовнішньополітичній сфері
11. Інформаційний механізм прийняття управлінських рішень із питань забезпечення національної безпеки
12. Пріоритети державного управління забезпеченням національної безпеки України / іншої держави у зовнішньополітичній сфері в умовах військової агресії.
13. Оборонна достатність України / іншої держави: концептуальні засади, комплексна оцінка.
14. Демократичний цивільний контроль за сектором безпеки.
15. Комплексна оцінка загроз національній безпеці у діяльності органів державного управління.
16. Особливості стратегічного партнерства у зовнішньополітичній практиці України / іншої держави.
17. Суб'єкти прийняття зовнішньополітичних рішень у міжрегіональному співробітництві в умовах глобалізації
18. Вплив міжнародних неурядових організацій на прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні / іншій державі.
19. Вплив міжнародних експертно-аналітичних структур на прийняття зовнішньополітичних рішень.
20. Напрями реформування системи прийняття зовнішньополітичних рішень України.
21. Напрями реформування системи дипломатичної служби України / іншої держави.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (іспит)

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Напрямок Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Семестр 2
Форма навчання денна
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): магістр
Навчальна дисципліна: Державне управління та прийняття зовнішньополітичних рішень

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ (приклад)

1. Державний суверенітет, незалежність, державні інтереси, національні інтереси: сутність, відмінності між поняттями (10 балів).

2. Компетенції та форми участі Верховної Ради України в зовнішньополітичній діяльності держави (10 балів).

3. Ситуаційне завдання (20 балів)

05.12.1994 року між Україною, США, Росією та Великобританією була укладена міжнародна Угода про неядерний статус України – *Будапештський Меморандум* про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Угода містила пункти, що надавали Україні гарантії її суверенітету та безпеки. Пізніше до цього документу приєдналися Франція (із застереженнями) та КНР.

В умовах гібридної війни, яку веде проти України Російська Федерація, фактичний провал міжнародних гарантій територіальної цілісності та непорушності кордонів України в обмін на її добровільну відмову від ядерної зброї став серйозним фактором ерозії міжнародно-правової системи нерозповсюдження ядерної зброї та загрозою для всього комплексу проблем, пов'язаних із зазначеним Меморандумом.

Прокоментуйте ситуацію. Охарактеризуйте міжнародно-правовий статус Будапештського Меморандуму.

Затверджено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та
країнознавства
протокол № від “__” _____ 2023 р.

Завідувач кафедри _____ (Парфіненко А.Ю.)
Екзаменатор _____ (Сичова В.В.)

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення письмового екзамену. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Білет складається з трьох питань: двох теоретичних (по 10 балів), ситуаційного завдання (20 балів).

Мінімальна кількість балів, необхідна для одержання іспиту – 20 балів.

Максимальна кількість балів, необхідна для одержання іспиту – 40 балів.

Критерії оцінювання екзаменаційних завдань

Повна відповідь на 2 теоретичних питання оцінюється по 10 балів

Вимоги: 1) розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми; 2) виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу; 3) здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення; знання історії створення таких теорій та еволюції поглядів основних представників; 4) демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання; 5) засвоєння основної та додаткової літератури; 5) здатність використовувати теоретичні знання у реалізації практичних завдань; навички управлінської діяльності на місцевому рівні

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму екзаменаційного білета (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь)

Питання до іспиту

1. Предмет, завдання навчальної дисципліни «Державне управління та прийняття зовнішньополітичних рішень».

2. Державне управління як системне суспільне явище: функції та відмінності від управління комерційними структурами. Державне управління у сфері зовнішньополітичної діяльності

3. Сутність, об'єкт, предмет, мета, завдання державного управління закордонними справами.

4. Суб'єкти державного управління у сфері зовнішньої політики, їх особливості.

5. Європейський досвід державного управління міжнародними зв'язками регіонів.

6. Державний суверенітет, незалежність, державні інтереси, національні інтереси: сутність, відмінності між поняттями.

7. Національні інтереси: класифікація, структура, побудова ієрархії.

8. Національна безпека: основні поняття та категорії, види, складові, стратегії

9. Поняття “небезпека”, “загроза”, “виклик” та “ризик” національній безпеці.

10. Аналіз зовнішньої політики (Foreign Policy Analysis, FPA). Специфіка сфери прийняття зовнішньополітичних рішень

11. Прикладний рівень політичного аналізу. Порівняльні дослідження зовнішньої політики (comparative foreign policy).

12. Контент-аналіз у дослідженнях міжнародних ситуацій і процесів

13. Івент-аналіз у дослідженнях міжнародних ситуацій і процесів.

14. Когнітивне картирування у дослідженнях понять і категорій, якими оперують дециденти

15. Метод індикаторів та статистичні методи у дослідженні міжнародних ситуацій і процесів.

16. Інформаційно-аналітичне забезпечення державного управління: сутність, мета, завдання, основні види документів.

17. Структурний механізм державного управління у сфері зовнішньої політики. Суб'єкти та об'єкти стратегічного аналізу, їх функції.

18. Паспорт загрози національній безпеці: призначення, структура.

19. Основні напрями в області політичного аналізу міжнародних відносин.

20. Механізм формування зовнішньої політики та прийняття зовнішньополітичних рішень

21. Стадії та етапи прийняття зовнішньополітичних рішень

22. Міжнародна криза та її характерні ознаки. Прийняття зовнішньополітичних рішень в умовах кризи.

23. Моделі та рівні прийняття зовнішньополітичних рішень.

24. Організаційно-правовий механізм державного управління у сфері зовнішньої політики України.

25. Основні фактори формування зовнішньополітичної стратегії України. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» про національні інтереси нашої держави.

26. Компетенції та форми участі Верховної Ради України в зовнішньополітичній діяльності держави.

27. Роль глави держави у міжнародних відносинах. Повноваження Президента України у сфері зовнішньої політики.

28. Повноваження Кабінету Міністрів України у здійсненні зовнішньополітичної діяльності держави. Форми дипломатичної діяльності уряду.

29. Проблеми координації та взаємодії гілок влади у процесі реалізації зовнішньополітичного курсу України.

30. Міністерство закордонних справ у системі державного механізму реалізації зовнішньої політики: завдання, функції, структура. Правовий статус і конституційні повноваження міністра закордонних справ.

31. Організація діяльності дипломатичної служби. Цілі та завдання дипломатії України на сучасному етапі зовнішньополітичної діяльності.

32. Закордонні органи держави для зовнішньополітичної діяльності: постійні та тимчасові, посольства, місії, постійне представництво при міжнародних організаціях, консульства.

33. Механізми імплементації зовнішньополітичних рішень в державному управлінні.

34. Імплементація Угоди про Асоціацію України та Європейського Союзу.

35. Національна безпека України: сутність, складові. Національна безпека України та загрози їй у зовнішньополітичній сфері.

36. Система національної безпеки. Система органів державного управління забезпеченням нацбезпеки України. Закон України «Про національну безпеку України» (2018 р.).

37. Організаційний механізм державного управління забезпеченням національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері.

38. Національна безпека. Кібербезпека України. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України».

39. Загрози національним інтересам у воєнній сфері. Можливості та пріоритети державної політики України щодо забезпечення воєнної безпеки.
40. Роль зовнішньополітичного прогнозування у системі національної безпеки.
41. Моделі стратегічного партнерства. Особливості стратегічного партнерства у зовнішньополітичній практиці України.
42. Стратегічне партнерство у двосторонній дипломатії України. Основні міжнародні (особливі, важливі, пріоритетні) партнери України.
43. Стратегічне партнерство у відносинах України з міжнародними організаціями.
44. Поняття «регіон». Підходи до визначення поняття «регіон». Суб'єкти прийняття зовнішньополітичних рішень у Харківській області.
45. Суб'єкти прийняття зовнішньополітичних рішень у міжрегіональному співробітництві в умовах глобалізації.
46. Суб'єкти прийняття зовнішньополітичних рішень у міжрегіональному співробітництві в Харківській області, м. Харкові.
47. Європейський Союз (ЄС), НАТО, Співдружність незалежних держав: регіон впливу, мета створення, завдання, склад учасників.
48. Міста, мега-міста, «глобальні міста» як міжнародні актори.
49. Глобалізація. Трансконтинентальні або міжрегіональні мережі активності як основна риса глобалізації
50. Сучасні тенденції та перспективи розвитку міжрегіонального співробітництва.
51. «Глобальне громадянське суспільство» як актор сучасних міжнародних відносин.
52. Функції міжурядових, міждержавних суб'єктів міжнародних відносин – ООН, Рада Європи, Європейський Союз, ОБСЄ. Україна у системі міждержавних суб'єктів міжнародних відносин.
53. Вплив дослідницьких наукових центрів («фабрики думки» або «мозкові центри») на прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні.
54. Громадська експертиза зовнішньополітичних рішень. Громадський контроль за обґрунтованістю та прийняттям зовнішньополітичних рішень
55. Напрями реформування системи прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні.
56. Напрями реформування системи дипломатичної служби України: перехід від лінійної системи управління дипломатичною службою до функціональної.
57. Координація державної політики в сфері європейської співпраці між Європейським Союзом та Україною.
58. Координація державної політики в сфері євроатлантичної інтеграції. Проблеми та перспективи членства України в НАТО.
59. Інформаційна діяльність в міжнародному просторі та міжвідомчі стратегічні комунікації.
60. Запровадження стратегічного планування забезпечення національної безпеки.

Рекомендована література

Основна література

1. Абизов В.Є., Кремень В.Г. Політичне рішення: механізми прийняття. Київ, 1995. URL: <http://old.niss.gov.ua/book/Abizob/index.htm>
2. Акт проголошення незалежності України. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №38. Ст. 502.
3. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення: навч. посіб. Київ: ВПЦ АМУ, 2012. 344 с.
4. Бакуменко В.Д., Руденко О.М., Туча В.В. Механізми імплементації політичних рішень в державному управлінні: монографія. Київ: АМУ, 2015. 184 с.
5. Бакуменко В.Д. Формування державноуправлінських рішень: проблеми теорії методології, практики: моногр. Київ: Вид-во УАДУ, 2000. 328 с.
6. Борисова О.В. Зовнішня політика України: історія та сучасність : курс лекцій. Київ: Кондор, 2017. 341 с.
7. Голобородько А.Ю. Цифрове стратегічне партнерство: навч. посіб. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2021. 288с. URL : https://dut.edu.ua/uploads/1_2212_29197489.pdf
8. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року. URL: <http://www.rada.gov.ua>
9. Жовква І.І. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні: навч.-метод. посіб. Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. 104 с.
10. Зленко А. Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України : підруч. / за ред. В.А. Манжоли. Київ: Видав.-поліграф. центр "Київський університет", 2008. 379 с.
11. Катренко А.В., Пасічник В.В. Теорія прийняття рішень. Київ, 2009. 440 с.
12. Конституція України: Із змінами, внесеними згідно із Законами ... № 742-VII від 21.02.2014 № 1401-VIII від 02.06.2016. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
13. Міжнародні організації: навч. посіб. / за ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Логвінової Н.С. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 223 с.
14. Положення про Міністерство закордонних справ України: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 281 . URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF>
15. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17_2.
16. Про Кабінет Міністрів України : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2014 № 13 ст. 222.
17. Про міжнародні договори України : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2004 № 50. ст. 540.
18. Про національну безпеку України: Закон України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T182469.html
19. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017р. № 2163-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45. Ст. 403.

20. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 35. ст. 237.
21. Про Службу зовнішньої розвідки України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 8. Ст. 94.
22. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підруч. Київ: НАДУ, 2012. 544 с. URL: kpu.kpi.ua/wp-content/.../Derzhavne-upravlinnya-u-sferi-natsionalnoyi-bezpeki.pdf
23. Стецюк Н. М. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики. Навч.-метод. посіб. для підготовки фахівців напряму 0302 “Міжнародні відносини”, зі спеціальності “Міжнародні відносини” освітньо-кваліфікаційного рівня 7.030201 “Спеціаліст” (денна форма навчання). Івано-Франківськ, 2013. 53 с
24. Стратегія національної безпеки України: затверджена Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/287/2015#n14>
25. Угода про партнерство і співробітництво між Європейським Союзом та Україною від 16.06.1994 р. Представництво Європейської Комісії в Україні, 1994.
26. Україна на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів 1996 – 2000 рр.: у 2-х кн. Кн. 2. К., 2003.
27. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.: Л.В. Губерський (голова) та ін. Київ: Знання України, 2004. Т. 1.
28. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України : підруч. Київ: LAT і К, 2015. 478 с.

Допоміжні джерела

29. Борисова О.В. Зовнішня політика України : навч. посіб. Луганськ: Видавництво ДЗ "Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка", 2010. 319 с.
30. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. Львів. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000.
31. Герасимчук В.Г. Стратегічне партнерство: принципи, інструментарій, ефективність. URL: esopomy.kpi.ua/files/files/10_kpi_2014.doc
32. Європейський проект та Україна: монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. Київ: НІСД, 2012. 192 с.
33. Жовква І.І. Інструмент стратегічного партнерства в зовнішній політиці України. *Зовнішня політика і дипломатія: історичний та сучасний виміри*. 2007. Вип. 13. URL: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2..
34. Жовква І.І. Моделі стратегічного партнерства. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. № 41, част. II. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2003. С. 32–38.
35. Жовква І.І. Стадії процесу прийняття зовнішньополітичних рішень. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. Серія : Управління. 2013. Вип. 3. С. 113–120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_upravl_2013_3_17

36. Жовква І.І. Стратегічне партнерство України. Теорія і практика. Київ: Євроатлантикінформ, 2006. 156 с. (Формування і реалізація державної політики управління процесами європейської та євроатлантичної інтеграції України).
37. Зленко А. М. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін. Харків: ФОЛІО, 2003.
38. Зажигаєв Б.В. Україна на перехресті глобальної політики. Ч. 2: «Задвірки» цивілізації в центрі Європи або «самогубне державне управління». *Проблеми міжнародних відносин*: Зб. наук. пр. Київ: КиМУ, 2011. Вип. 2. С. 6-39.
39. Зовнішня політика України – 2012: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред. Г. М. Перепелиці. Київ: ВД «Стилос», 2013. 304 с.
40. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти. Київ: Либідь, 2009.
41. Концепція реформування дипломатичної служби України / Василь Філіпчук. *Зовнішньополітичні акценти*. Спеціальний випуск, Міжнародний центр перспективних досліджень. 14 липня 2015 р. URL: http://www.icps.com.ua/assets/uploads/files/FPI_spezial_test_20150714_ukr_edit_1193.pdf
42. Литвиненко О. В. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії. URL: <http://www.niss.gov.ua/book/Litv/index.htm> 20.
43. Мацяк М. Наукові дослідження у сфері прийняття рішень у сфері зовнішньої політики. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/intrel/article/view/2353/2409>
44. Міжнародні організації : навч. посіб. / За ред. В. М. Матвієнко. Київ: Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2005.
45. Міжурядові регіональні організації. Київ: Київ.ун-т, 2001.
46. Панченко Ж.О. Теорія прийняття політичних рішень у міжнародних відносинах: основні методологічні підходи та концептуальні моделі. URL: <http://vmv.kyumu.edu.ua/v/p07/panchenko.pdf>
47. Партнерство Україна-НАТО / укл. І. Жовква. Київ, 2002.
48. Пісьмаченко Л. М. Державне управління зовнішньоторгівельною діяльністю в Україні: регулювання та контроль : монографія. Донецьк: Тов. "Юго-Восток, Лтд", 2008. 366 с.
49. Полтораков О. Ю. Глобальне громадянське суспільство в системі міжнародних відносин . *Дослідження світової політики*: Зб. наук. пр. Київ: Ін-т світової економіки і міжнародних відносин НАН України. 2008. Вип. 44. С. 149–156
50. Про дипломатичні ранги України: Закон України. *Оф. вісн. України*. 2002. № 52. Ст. 2349.
51. Про дипломатичну службу: Закон України. *Оф. вісн. України*. 2001. № 42. Ст. 1881.
52. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.: Л.В. Губерський (голова) та ін. Київ: Знання України, 2004. Т. 1.
53. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.: Л.В.Губерський (голова) та ін. Київ: Знання України, 2004. Т.2.
54. Українська політична нація: генеза, стан, перспективи. Київ, 2005
55. Циганкова Т.М., Гордєєва Т.Ф. Міжнародні організації : навч. посіб.: 2-е вид., перероб. і доп. Київ, 2001.

56. Ціватий В. Зовнішня політика та дипломатія: майстерність і процес прийняття рішень. *Зовнішні справи*. 2013. № 8. С. 42–43.
57. Седляр Ю.О. Еволюція аналізу зовнішньої політики як наукового напрямку. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2010. Вип. 93 (Ч. II). С. 43–50. URL: <https://studfiles.net/preview/6343761/>
58. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підруч. Київ: НАДУ, 2012. 544 с.
59. Сіцінський Н.А. Стратегічні пріоритети державного управління забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері в умовах військової агресії. *Інвестиції: практика та досвід*. № 19/2015. С. 93-96.
60. Тараненко Г.Г Сучасні виклики зовнішньої політики України в контексті розвитку системи міжнародної безпеки. *Проблеми міжнародних відносин*. 2018. Вип.14. URL: <http://vmv.kyumu.edu.ua/>
61. Федуняк С. Кінець ілюзорній позаблоковості: зовнішньополітична орієнтація України у контексті Російської агресії. URL: www.bukvisnyk.cv.ua
62. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика і безпека України: Людина – Суспільство – Держава – Міжнародні структури / Національний інститут проблем міжнародної безпеки при Раді національної безпеки і оборони України. Київ: НІПМБ, 2004 . 351 с.
63. Чернявська Л. Н. Роль міжнародних неурядових організацій у перебудові політичної системи світу в умовах глобалізації. *Актуальні проблеми міжнародних відносин* Зб. наук. пр. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2005. Вип. 53 (Ч. 1). С. 95– 104

Інтернет-ресурси

1. Актуальні проблеми міжнародних відносин: зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин ; редкол.: Копійка В.В., Дорошко М.С., Хмара М.П. [та ін.]. Київ. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/fonds/univmag/poshuk.php3?them_key=%C0%EА%F2%F3%E0%EB%FC%ED%B3+%EF%F0%EE%E1%EB%E5%EC%E8+%EC%B3%E6%ED%E0%F0%EE%E4%ED%E8%F5+%E2%B3%E4%ED%EE%F1%E8%ED
2. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/ua>
3. Міністерство інформаційної політики України: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/catalog/ministerstvo-informatsiynoi-politiki-ukraini>
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : Сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/554>
5. Проблеми міжнародних відносин: зб. наук. пр. URL: <http://vmv.kyumu.edu.ua/>
6. Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>